

Maanantai

Päivän teeman toimitus ts.teema@ts.fi

OSA 2 PÄIVÄN TEEMA | KULTTUURI | URHEILU | SÄÄ | TELEVISIO JA RADIO

Sääilmiöt rytmittävät pop-hittejä

Viittä vaille viisi vuosikymmentä sitten kesäinen lempileiskui bussipysäkillä yhteisen sateenvarjon alla. Samaan aikaan toisaalla oli metropolin kesäkadulla päivisin polttavan kuumaa...

The Hollies-yhtyeen *Bus Stop* ja The Lovin' Spoonfulin *Summer In The City (Kesäkatu)* -sävelmät olivat vuoden 1966 ylittämättömiä ke-sähittejä. Molemmat "säälaulut" soivat tänäkin päivänä radioissa tiuhaan tah-tiin. Bussipysäkillä sade toimi positiivi-sena tunteiden kehiksenä. Kesäkadulla helle oli koko laulun ydin, tosin poik-keuksellisesti mollisena moodina – yleensä aurinko soi duurissa ja il-mentää laulurytikoissa positiivisuutta. Sateen merkitys voi musiikin lajityypis-tä riippuen olla dualistinen: bluesissa se on yleensä negatiivinen kun taas coun-try-musiikissa sade liittyy usein vehrey-teen ja hyvän sadon saatavuuteen.

ENGLANTILAISET YMPÄRISTÖTUTKIJAT ja meteorologit ovat nyt tutkineet sääil-miöitä populaarimusiikissa. Kolmisen vuotta sitten samanaiheinen tutkimus kohdistettiin klassiseen orkesterimu-siikkiin. Molemmat analyysit on julkaistu Kuninkaallisen meteorologisen yh-distyksen *Weather*-tiedelehdessä.

Tuoreessa tutkimuksessa aineistona oli yli 15 000 populaarimusiin karaokekel-poista hittiä ja tuhansia muita lauluja ryt-mimusiikin eri lajityypeistä. Niistä 759:ssä löytyi suora yhteys sääilmiöihin. Samalla havaittiin, että yli 900 artistia ja laulun-tekiäjä käsittelee teoksissaan säätä joko suo-raan tai käyttää sitä metaforana esimerk-ki rakkautta ja ihmissuhteissa tapahtuneita muutoksia kuvatessaan. Runsaat 30 artistia tai yhtyettä käyttää nimessäänkin jotakin säähän liittyvää termiä, *Weather Report* -yhtye niistä tunnetuin.

Tällainen musiikin ja meteorologian välistä kommunikointia koskeva tutki-mus on aidosti poikkiteollista. Yhdistämme taidetta ja luonnontiedettä, big dataa analysoivaa kultturomiikkaa ja muuta digitaalista humanistista tutki-musta. Meille briteille sää on pienimuotoi-nen pakkomielle, joten halusimme ymmärtää, millä tavoin artistit ilmentä-vät sääilmiöitä lauluissaan. The Beatles-yhtyeen *Here Comes The Sun* (1969) on tästä hyvä esimerkki, sanoo tutkimuk-sen vetäjä **Sally Brown** Southamptonin yliopistosta.

George Harrison kirjoitti sävellyk-sensä keväällä, kun aurinko vihdoin astui huhtikuussa pitkän ja kylmänkos-tean talven jälkeen esiin ja paistoi tuona kuukautena ennätysellisesti liki 190 tuntia.

Sää on muutenkin ollut hyvin esillä The Beatles-yhtyeen tuotannossa: 16 prosenttia sen yli 300 laulusta sisältää viittauksia sääilmiöihin. Lukumääräisesti eniten sästä on kuitenkin laulanut **Bob Dylan**. Peräti 30 prosentissa laulun-tekiäjä liki 550 laulusta on suora tai viit-teellinen yhteys sääilmiöihin. *Blowin' In The Wind* (1962) on niistä tunnetuin.

ROLLING STONE -lehden listaaman 500 tärkeimmän pop-sävelmän joukosta sästä lauletaan 35:ssä (7%). Niistä kor-kein listasijoitus on Beach Boys -yhtyeen *Good Vibrations* -hitillä (1967).

Aurinko ja sade ovat kaikkein yleisimpiä (37 %) lauluissa esiintyviä sään käsitteitä. Ne esiintyvät usein yhdessä. Harvinaisimpia ovat lumimyrskyt, kuu-ra, usva ja revontulet.

MYÖS VUODENAJAT nousivat teksteissä esille.

Tutkijat havaitsivat myös sääilmiöi-den kasaantumista: lauluteksteissä esiintyy usein 2–3 säätilaa yhdessä. Enimmillään laulussa kerrottiin kuudes-ta säätilasta.

Tuulta kuvataan musiikillisesti ja instrumentaalisesti eniten. Näin on myös klassisessa musiikissa, jossa myrskyä ja tuulta varten on erilliset perkus-siiviset efekti-soittimetkin: mekaaninen tuulikone ja ukkosrumpu.

– Yleisten kulttuuristen lainalaisuuksien löytäminen pelkästään englannin-kielisen musiin perusteella oli aika vai-keaa, mutta esimerkiksi auringonpaiste oli poikkeuksellisen hyvin edustettu jazzkappaleissa, ja aina duurissa ku-

vattu sateenkaari oli suosittu ennen vuotta 1955 tehdyissä lauluissa ja tänä-kin päivänä elokuvamusiikissa. Toisaal-la taas havaillaiskitaralla ilmennetään lämmintä ja sopusointuista ilmanalaa. Mielenkiintoista oli, että aurinko näyt-täytyi vain yhdessä joululaulussa. Siinä kerrottiin australialaisesta eli kesäisestä joulusta.

SALLY BROWN ja Oxfordin yliopiston ilmastotutkija ja sellisti **Karen Aplin** todensivat, että sään ääri-ilmiöistä ker-tovia lauluja tehtiin 1950- ja 60-luvuilla huomattavasti enemmän kuin 20 seu-raavana vuotena. Tämä heijasteli suo-raan ankarien myrskyjen ja luonnon-mullistusten esiintymistä. Nähtäväksi jää, tuleeko suuntaus näkymään myös tämän vuosisadan musiikissa.

Viime vuosisadalla, äänilevyn valta-kaudella käynnistynyt tiedonkulun ylei-nen sähköistyminen ei ole jäänyt myös-kään musiikintekijöiltä huomaamatta: laulun tekoon ei välttämättä inspiroi ikkunasta avautuva paikallinen päivän sää tai ilmasto vaan laajempi visio. Muun muassa *Electric Light Orchestra* ja *The Blur* -yhtyettä ovat ajaneet laulun tekoon merisäätiedotukset.

Tutkimuksen mukaan musiikinlajit itsessään eivät reggaeta lukuun ottamatta ilmentäneet mitään tiettyä sääilmiötä tai -tyyppiä.

Sally Brownin ja Karen Aplinin mu-kaan musiikissa sää yhdistää kuunteli-jan tunnetasolla ympäristöönsä. Vaikka laulun lähteenä toimisi yksittäinen ilmiö tai päivän paikallinen sää, lopputulok-sena voi olla yleisempi, arkisen koke-muksen yläpuolelle nouseva ääniraita.

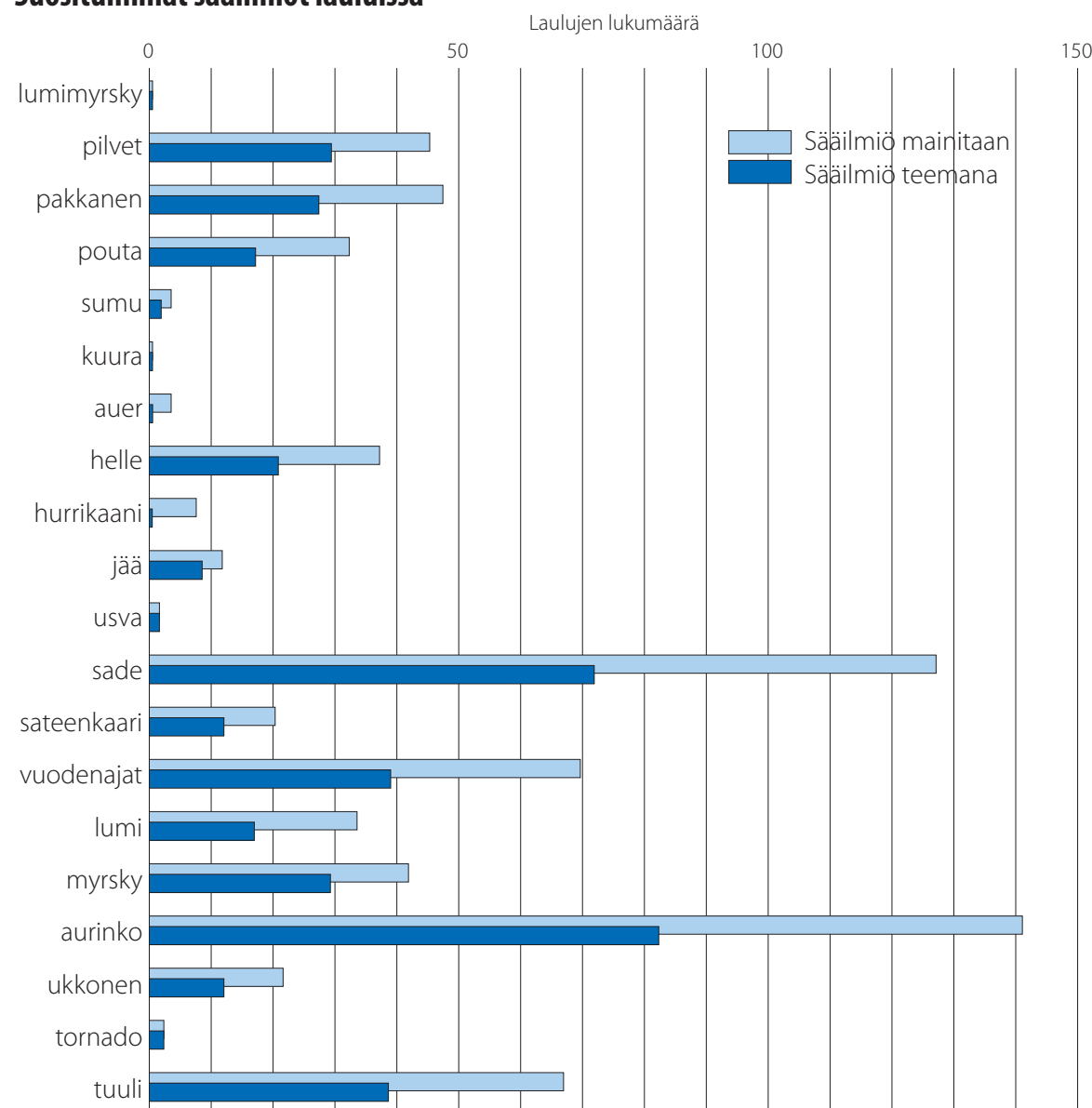
– Olemme nyt avanneet nettiin avoi-men säälauluarkiston <http://bit.ly/1HftoL>, jonne toivomme asiasta kiin-nostuneiden lisäävän "säälauluja". Jat-kossa tarkoituksemme on tutkia tähti-tieteen ja taide- ja rytmimusiikin välisiä yhteyksiä. Amerikassa jo aiemmin tut-kittu sitä, miten maantiede ja laulut lo-mittuvat yhteen, Sally Brown kertoo.

JARMO WALLENIUS

The Beatlesin yli 300 laulusta 16 prosenttia sisältää viittauksia sääilmiöihin.

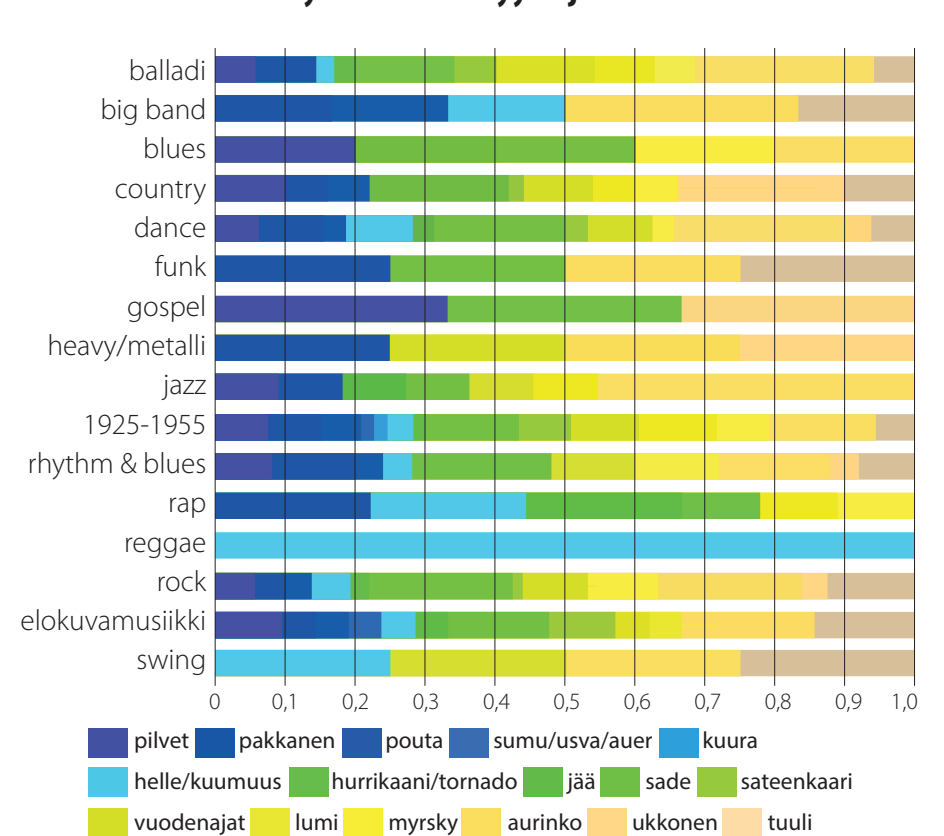
Suosituimmat sääilmiöt lauluissa

Rytmi- ja taidemusiikin säät erilaisia

	RYTMIMUSIIKKI	TAIDEMUSIIKKI
Miten sääilmiöitä kuvataan	Sanoituksissa	Musiikilla
Miten sääilmiöitä käytetään	Heijastelevat tunteita ja tunnetiloja	Kirjallisenä kuvauksena
Suosituimmat sääilmiöt	Aurinko ja sade	Myrsky ja tuuli
Miten sääilmiöt vaikuttavat säveltäjiin ja lauluntekijöihin	Sää, erityiset ajanjaksot, päivät, tapahtumat	Kotiseudun ilmasto ja säätyyppi

Sääilmiöiden osuus rytmimusiikin tyyllilajeissa

TS, lähde: Sally Brown ja muut *Weather July 2015* s.198, Karen Aplin ja muut *EGU 2015 EOS 7* –sessio